

Forslag

til

Lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.

Fremsat den 14. februar 1956 af *ministeren for handel, industri og søfart.*

§ 1.

Stk. 1. Denne lov omfatter — bortset fra bestemmelsen i § 13, der gælder hele landet — handel med og fordeling af mælk og fløde i Storkøbenhavn samt købstæderne.

Stk. 2. For andre kommuner med bymæssig bebyggelse kan ministeren for handel, industri og søfart med tilslutning fra vedkommende kommunalbestyrelse fastsætte, at bestemmelserne i denne lov kommer til anvendelse i den pågældende kommune eller dele af samme.

Stk. 3. De i denne lov indeholdte bestemmelser vedrørende fløde omfatter tilige pisket fløde og flødelignende produkter i pisket form.

Stk. 4. Der kan ikke ved bestemmelser, der træffes i henhold til denne lov, gøres indskrænkninger i bageriers og konditoriers adgang til detailsalg af pisket fløde eller flødelignende produkter i pisket form.

§ 2.

Stk. 1. Indenfor de af denne lov omfattede områder kan oprettelse af mejerier, detailvognsruter og faste udsalgssteder for mælk og fløde kun ske efter godkendelse af kommunalbestyrelsen. Sådan godkendelse skal også indhentes, dersom et mejeri — beliggende indenfor eller udenfor kommunen — vil optage forhandling af mælk og fløde gennem allerede bestående faste udsalgssteder eller vogne.

Stk. 2. Salg og flytning af mejerier og faste udsalgssteder for mælk og fløde samt salg og omlægning af detailvognsruter kan kun ske efter godkendelse af kommunalbestyrelsen.

§ 3.

Der kan af vedkommende kommunalbestyrelse med godkendelse af ministeren for handel, industri og søfart fastsættes særlige bestemmelser angående salg eller fordeling indenfor området eller indførsel dertil af mælkekonserves og eksportfløde eller andre mælke- og flødeprodukter, for såvidt det skønnes, at salg eller fordeling indenfor eller indførsel til området af de nævnte produkter griber ind i den omsætning af mælk og fløde, som er reguleret gennem nærværende lov og de i medfør af denne fastsatte forskrifter.

§ 4.

Stk. 1. Faste udsalgssteder, der forhandler mælk og fløde, skal have åbent alle ugens dage undtagen juledag, nytårsdag og påskedag.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan meddele tilladelse til, at de pågældende udsalgssteder holdes lukket også på enkelte andre dage end de i stk. 1 nævnte.

§ 5.

Stk. 1. For så vidt muligt at tilvejebringe ensartethed indenfor mælkehandelen m. v. i Storkøbenhavns område nedsættes et udvalg på 8 medlemmer, bestående af 3 repræsentanter for Københavns kommunalbestyrelse, 2 for Frederiksberg kommunalbestyrelse, 1 for Gentofte kommunalbestyrelse og 2 for de øvrige kommunalbestyrelser indenfor Storkøbenhavns område.

Stk. 2. Udenfor Storkøbenhavn kan kommunalbestyrelsen nedsætte et mælkeudvalg. Såfremt lokale forhold gør det hen-

sigtsmæssigt, kan der mellem kommunalbestyrelserne i 2 eller flere kommuner, der er omfattet af denne lov, træffes aftale om nedsættelse af et fælles mælkeudvalg.

§ 6.

Stk. 1. Salg af mælk eller fløde en gros må kun finde sted fra sådanne virksomheder — herunder landbrugsvirksomheder — som i vedkommende kommune forhandler alle almindeligt solgte mælkesorter til videresalg.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan med tilslutning fra ministeren for handel, industri og søfart udfærdige bestemmelser, hvorved bestemmelsen i stk. 1 fraviges eller suppleres.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 kommer ikke til anvendelse på levering fra mælkeproducenter, mejerier m. v. til konsummælkmejerier og industrielle virksomheder.

§ 7.

Mælk og fløde, der er udleveret til private forbrugere, må ikke tages tilbage. Mælk og fløde, der er udleveret til engroskunder, må kun tages tilbage i brugbar stand og i ubrudt originalemballage.

§ 8.

Ministeren for handel, industri og søfart fastsætter efter forhandling med indenrigsministeren, hvilke varer der må forhandles fra fast udsalgssted sammen med mælk og fløde.

§ 9.

Ministeren for handel, industri og søfart fastsætter nærmere retningslinier for administrationen af de beføjelser, der ved §§ 2 og 4 er tillagt kommunalbestyrelserne.

§ 10.

Stk. 1. Detailpriserne på mælk og fløde skal — tilligemed rabatsatserne — godkendes af kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. I spørgsmål om ændring af detailpriser på mælk og fløde eller om ændring af rabatsatserne, påhviler det kommunalbestyrelsen at optage forhandlinger med mejerierne, for detailrabatsatsernes vedkommende tillige med mælkehandlernes organisation, inden afgørelse træffes.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse med hensyn til godkendelse af priser og

rabatsatser kan indankes for et af handelsministeriet i dette øjemed nedsat ankenævn bestående af en formand, der skal opfylde betingelserne for at kunne beskikkes til højesteretsdommer, og 4 andre medlemmer, hvoraf et skal repræsentere forbrugerne, et være prissagkyndigt, et udnævnes efter indstilling fra Danske Konsummælkmejeriers Fællesrepræsentation og et efter indstilling fra Landsforeningen af Detailmælkehandlere i Danmark. Nævnets medlemmer skal være uafhængige af erhvervsvirksomheder, hvis forhold umiddelbart berøres af denne lov, og må ikke stå i tjenesteforhold til en kommune. Ankefristen er 8 dage fra kommunalbestyrelsens afgørelse.

Stk. 4. Indankning af kommunalbestyrelsens afgørelse har opsættende virkning. I det omfang, hvori parterne er enige om en foreslået forhøjelse eller nedsættelse, kan denne dog straks sættes i kraft.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen og ankenævnet er beføjet til at kræve sig meddelt alle sådanne oplysninger, som findes nødvendige for deres virksomhed i henhold til denne lov, herunder til at kræve indsendt behørigt bekræftede udskrifter af protokol- og regnskabsmateriale og at indkalde personer til mundtlig forklaring.

Stk. 6. Ankenævnet har efter forhandling med ministeren for handel, industri og søfart adgang til at antage medhjælp i det omfang, det skønnes fornødent.

Stk. 7. Ankenævnets forretningsorden fastsættes af ministeren for handel, industri og søfart.

Stk. 8. De med ankenævnets virksomhed forbundne udgifter bevilges på de årlige finanslove.

§ 11.

Stk. 1. Såfremt det findes hensigtsmæssigt, at indførsel til en kommune af mælk og fløde samt handel med og fordeling af disse varer indenfor kommunen gøres betinget af kommunalbestyrelsens tilladelse, kan kommunalbestyrelsen gøre indstilling herom til ministeren for handel, industri og søfart, der træffer bestemmelse om meddelelse af sådan bemyndigelse. Forinden bemyndigelsen gives, skal der for ministeren for handel, industri og søfart foreligge en plan over fordeling af mejerier, faste udsalgssteder for mælk og fløde og detailvognsruter indenfor området, samt en

redegørelse for, hvilke forhandlinger der er ført mellem kommunalbestyrelsen, respektive mælkeudvalget, og de i mælkehandelen i vedkommende kommune deltagende mejerier og andre interesserede parter.

Stk. 2. Den i stk. 1 omhandlede plan over fordelingen af mejerier, faste udsalgssteder for mælk og fløde og detailvognsruter skal være udarbejdet under hensyntagen til følgende:

- a. De opretholdte mejeriers kapacitet søges udnyttet bedst muligt.
- b. Ved placeringen af faste udsalgssteder for mælk og fløde tilstræbes at skabe den bedst mulige forbrugerbetjening og en passende omsætning for de enkelte udsalgssteder.
- c. Detailvognsruterne tilrettelægges fortrinsvis således, at forsyningen af områder med spredt bebyggelse sikres.

Stk. 3. Nedlæggelse af mejerier, faste udsalgssteder for mælk og fløde og detailvognsruter i henhold til en sådan af ministeren for handel, industri og søfart givet bemyndigelse kan kun ske mod fuldstændig erstatning.

Stk. 4. Hvis det skønnes påkrævet, at en ordning som nævnt i stk. 1 og 2 omfatter 2 eller flere kommuner, og der ikke mellem de vedkommende kommunalbestyrelser kan opnås enighed om sagen, træffer ministeren for handel, industri og søfart afgørelse herom.

§ 12.

Det påhviler ministeren for handel,

industri og søfart at forhandle med vedkommende organisationer indenfor engros- og detailhandelen med mælk og fløde, forinden ministeren udfærdiger bestemmelser som nævnt i § 1, stk. 2, §§ 8 og 9 og § 10, stk. 7, eller foretager ændringer i sådanne bestemmelser. De pågældende organisationer har endvidere forhandlingsret i forhold til kommunalbestyrelserne i alle spørgsmål vedrørende organisationernes interesser.

§ 13.

Landbrugsministeren bemyndiges til efter forhandling med ministeren for handel, industri og søfart samt indenrigsministeren at fastsætte regler angående standardisering af fedtindholdet i mælk og fløde, der forhandles til konsum.

§ 14.

Overtrædelse af bestemmelserne i denne lov og de i medfør af denne forskrifter og trufne foranstaltninger straffes med bøder, forsåvidt højere straf ikke i medfør af anden lovgivning er forskyldt. Bøderne tilfalder statskassen.

§ 15.

Denne lov træder i kraft den 1. oktober 1956.

Samtidig ophæves lov nr. 415 af 5. august 1940 om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.

Ministeren for handel, industri og søfart fastsætter fornødne overgangsbestemmelser.

Bemærkninger til lovforslaget.

Foranstående lovudkast svarer nøje til det lovforslag, som er udarbejdet af handelsministeriets mælkekommission af 1949, og som flertallet af kommissionens medlemmer har tilsluttet sig. De følgende bemærkninger til lovudkastet svarer i det store og hele til kommissionsflertallets bemærkninger, jfr. side 140 ff i kommissionens beretning, der tidligere er omdelt til folketingets medlemmer.

Medens den nugældende lov af 5. august 1940 er en ganske kortfattet bemyndigelseslov, har man i lovudkastet gjort loven betydelig mere detaljeret, således at man kommer bort fra handelsministerens

tidligere i hvert fald i formen næsten ubegrænsede bemyndigelse. Udkastet er iøvrigt bygget over den gældende handelsministerielle bekendtgørelse af 19. august 1940 og den praksis, der har udviklet sig. Gennem udkastet vil man, som det fremgår af bemærkningerne, på visse punkter opnå at imødekomme den kritik af detaljer, som har været rettet imod den gældende ordning, og man vil opnå en noget større ensartethed specielt gennem det foreslåede ankenævns virksomhed.

Til de enkelte paragraffer i forslaget bemærkes:

Ad § 1.

Det foreslås, at lovens område som hidtil skal være Storkøbenhavn og købstæderne. Storkøbenhavn omfatter for tiden i denne henseende København, Frederiksberg, Gentofte, Rødovre, Hvidovre, Glostrup, Herlev, Gladsaxe, Lyngby-Taarbæk, Søllerød, Taarnby, St. Magleby og Dragør kommuner. Handelsministeren kan godkende, at loven kommer til anvendelse i andre kommuner med bymæssig bebyggelse. Bestemmelserne herom i paragraffens stk. 2 må sammenholdes med § 12, hvoraf det følger, at der skal forhandles med vedkommende organisationer indenfor engros- og detailhandelen med mælk og fløde, inden bestemmelse træffes. Endvidere gør man opmærksom på, at det vil være hensigtsmæssigt, at monopoltilsynet i sådanne tilfælde får lejlighed til at fremkomme med en udtalelse, idet priserne på mælk og fløde i det pågældende område, hvis dette henføres til mælkeloven, herefter ikke længere vil være undergivet loven om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

Bestemmelserne i paragraffens 3. og 4. stk. svarer til reglerne i § 1, stk. 3 og 4, i handelsministeriets bekendtgørelse af 6. februar 1946 om tillæg til bekendtgørelse af 19. august 1940.

Ad § 2.

I paragraffen fastsættes, at der som hidtil udkræves godkendelse af kommunalbestyrelsen til oprettelse, salg og flytning af mejerier, faste udsalgssteder for mælk og fløde og detailvognsruter. Ordene „faste udsalgssteder for mælk og fløde“ omfatter også bager- og konditorforretninger.

Disse bestemmelser skal sikre, at antallet af virksomheder indenfor en kommune ikke udvides, uden at kommunalbestyrelsen har haft lejlighed til at tage stilling til, hvorvidt det skønnes hensigtsmæssigt, at der opstår et større antal virksomheder, ligesom det anses for ønskeligt, at kommunalbestyrelsen skal godkende salg af virksomheder og flytning af disse. Bestemmelsen i stk. 1, 2. punktum, er ny.

Ad § 3.

Bestemmelsen svarer til reglerne i § 1, stk. 2, i handelsministeriets bekendtgørelse af 6. februar 1946 om tillæg til bekendtgørelse af 19. august 1940.

Ad § 4.

Der fastsættes som hidtil en pligt for faste udsalgssteder til at holde åbent alle ugens dage, idet dog generelt undtages juledag, nytårsdag og påskedag.

Desuden er indføjjet en bestemmelse om, at

kommunalbestyrelsen kan give tilladelse til, at faste udsalgssteder kan holdes lukket også på enkelte andre dage end de nævnte.

Ad § 5.

Ved stk. 1 foreslås det ved handelsministeriets bekendtgørelse af 19. august 1940, § 1, oprettede storkøbenhavnske mælkeudvalg opretholdt. Udvalgets sammensætning er efter forslaget uændret, dog således at de 3 repræsentanter for Københavns kommune efter forslaget skal udpeges af Københavns kommunalbestyrelse og ikke som hidtil af Københavns magistrat. Dette harmonerer med, at loven ikke indeholder en bestemmelse svarende til den i bekendtgørelsen af 19. august 1940 indeholdte, hvorefter de i den nævnte bekendtgørelse til kommunalbestyrelsen henlagte funktioner i København udøves af magistraten.

Ad § 6.

Bestemmelsen svarer til reglen i § 4 i bekendtgørelse af 19. august 1940 vedrørende bybefolkningens forsyning med mælk m. v. Bestemmelsen tilsigter at forhindre virksomheder, der ikke er indstillet på til stadighed at forsyne byerne med alle mælke- og flødesorter, i lejlighedsvis at søge afsætning for en del af deres produktion eller at udnytte en — f. eks. på grund af gældende prisansættelser — særlig let tilgængelig salgsmulighed for enkelte fløde- eller mælkesorter.

Ad § 7.

Bestemmelserne træder i stedet for reglerne i § 7 i bekendtgørelsen af 19. august 1940. Den hidtidige bestemmelse om, at mælk og fløde, der er udleveret til private forbrugere, ikke må tages tilbage, foreslås opretholdt.

Det samme gælder bestemmelsen om, at mælk og fløde til engroskunder kun må tages tilbage i ubrudt originalemballage. Som ny bestemmelse er foreslået, at der kun må tages mælk og fløde tilbage, som kan anses for at være i absolut brugbar stand (f. eks. til smørfremstilling). Der tænkes navnlig på, at mælk og fløde udleveret i frisk tilstand ikke ved returnering må være sur eller sammenløben, ligesom der ikke kan returneres mælk og fløde, som har henstået i butikken mere end højst et par dage. Man har været opmærksom på, at normalsundhedsvedtægten på det sidstnævnte punkt har en strengere regel, idet returnering kun kan finde sted dagen efter modtagelsen.

Det forudsættes, at der i forbindelse med ansættelsen af engros- og detailpriser fastsættes nærmere bestemmelser vedrørende de priser, hvortil tilbage-

levering af ikke solgte varer kan finde sted, hvorved det må tages i betragtning, om den af detailhandlerne ønskede udkørsel af mælk 2 gange daglig er gennemført.

Ad § 8.

Bestemmelsen træder i stedet for § 5 i den nugældende bekendtgørelse af 19. august 1940, således som denne er ændret ved bekendtgørelse af 15. juli 1942.

Man har ment det mindre hensigtsmæssigt i selve loven at fastsætte, hvilke varer der må forhandles sammen med mælk og fløde, men foreslår, at dette sker ved en bekendtgørelse, da det er tænkeligt, at der kan blive behov for tid efter anden at foretage ændringer på dette punkt.

Ad § 9.

I paragraffen foreslås, at handelsministeren fastsætter nærmere retningslinier for kommunalbestyrelsernes afgørelser i henhold til §§ 2 og 4.

Ad § 10.

I paragraffens stk. 1 fastsættes, at detailpriserne på mælk og fløde tillige med rabatsatserne skal godkendes af kommunalbestyrelsen. Det forudsættes, at priserne ansættes under hensyntagen til de lokale forhold, den på stedet eventuelt gennemførte mælkeordning, detailsalgenhedernes antal m. v.

Bestemmelserne i stk. 3—7 er nye. Der oprettes gennem disse bestemmelser et ankenævn, til hvilket kommunalbestyrelsens afgørelser med hensyn til godkendelse af priser og rabatsatser kan indankes. Der har i tiden siden mælkelovens ikrafttræden i 1940 ganske vist kun været få tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen og mejerierne har været uenige om mælkeprisen, men i de tilfælde, hvor uenighed har foreligget, har det til gengæld vist sig, at spørgsmålet kan trække længe ud. For at skabe mulighed for en hurtig afgørelse i sådanne situationer foreslås et ankenævn oprettet.

Det er i stk. 4 foreslået, at indankning af kommunalbestyrelsens afgørelse har opsættende virkning, hvorved man er gået ud fra, at ankenævnet, når dets afgørelse medfører ændring af gældende priser, vil kunne bestemme, at ændringen skal have virkning fra det af kommunalbestyrelsen oprindeligt fastsatte tidspunkt, idet den opståede difference udlignes gennem fremtidig prisansættelse.

Således som paragraffen er affattet, er det overladt til domstolene selv at afgøre, hvorvidt de af ankenævnet truffene afgørelser vil kunne underkastes domstolsprøvelse. I så henseende bemærkes,

at domstolene utvivlsomt vil kunne tage stilling til selve lovligheden af de af ankenævnet afsagte kendelser, ligesom domstolene iøvrigt vil kunne påkende egentlige retsspørgsmål. Derimod vil et af ankenævnet udøvet sagkyndigt skøn næppe kunne anfægtes af domstolene, for så vidt ankenævnet har holdt sig inden for rammerne af sin lovlige kompetence.

Ad § 11.

Medens bestemmelserne i lovudkastets §§ 1—10 umiddelbart får virkning for samtlige de kommuner, der er omfattet af loven, er det ifølge bestemmelserne i denne paragraf overladt til kommunalbestyrelsen, hvorvidt den vil søge handelsministeren om den bemyndigelse, der ifølge § 11 kan gives til koncessionering af handelen med mælk og fløde i vedkommende kommune. Bestemmelsen i § 11 indeholder regler, der svarer til § 9 i bekendtgørelsen af 19. august 1940.

Desuden indeholder udkastet bestemmelser om det materiale, der skal fremlægges, inden den omtalte beføjelse kan gives.

Forsåvidt angår de byer, i hvilke kommunalbestyrelsen allerede har fået bemyndigelse til at koncessionere handelen med mælk og fløde i medfør af § 9 i handelsministeriets bekendtgørelse af 19. august 1940, har man betragtet det som en konsekvens af § 11, at kommunalbestyrelsen ved udløbet af koncessionerne må tage de i § 11 omhandlede spørgsmål op til fornyet overvejelse og indsende det fremtidige grundlag for kommunens mælkeordning til handelsministerens godkendelse. Iøvrigt henvises i denne forbindelse til forslaget § 15, sidste stykke, hvorefter handelsministeren fastsætter fornødne overgangsbestemmelser.

Paragraffens stk. 2 tager sigte på at give retningslinier for den rationalisering af mælkehandelen, som foretages ved gennemførelse af koncessionsordninger gennem § 11. Der tilsigtes således en tilstrækkelig udnyttelse af mejeriernes kapacitet, og der peges på, at man ved placeringen af faste udsalgssteder for mælk og fløde bør tilstræbe at skabe en passende omsætning for disse. Med hensyn til detailvognskørselen gives der i stk. 2 c anvisning på fortrinsvis at tilrettelægge mælkevognsruterne således, at forsyningen af områder med spredt bebyggelse sikres. Der er af hensyn til forbrugernes forsyning ikke hermed tilsigtet at give nogen almindelig regel om at afskære områder, der hidtil har været betjent af detailvogn, fra denne handelsform.

Stk. 3 fastsætter, at indehavere af mejerier, faste udsalgssteder og detailvognsruter, der ned-

lægges, har krav på fuldstændig erstatning. Man går ud fra, at erstatning ydes i overensstemmelse med hidtidig praksis. Efter denne ydes der mejerierne good will-erstatning samt dækning for tab ved realisation af mejeribygninger, maskiner og inventar, der ved uvildige mænds skøn ansættes til fuld værdi med fortsat drift for øje.

For mejeriudsalgs vedkommende forudsættes, at der ved nedlæggelse ydes indehaveren erstatning svarende til, hvad der skønnes at kunne opnås ved normal afhændelse af forretningen.

Med hensyn til erstatninger til arbejdere og funktionærer ved nedlæggelse af mejerier følges den hidtidige praksis.

Ad § 12.

Bestemmelsen sikrer de indenfor engros- og detailhandelen bestående organisationer forhandlingsret, forinden ministeren udfærdiger bestemmelser i medfør af § 1, stk. 2, §§ 8 og 9 og § 10, stk. 7, ligesom de pågældende organisationer iøvrigt sikres forhandlingsret i forhold til kommunalbestyrelserne.

Ad § 13.

Hjemmelen for at påbyde standardisering af mælk og fløde har man hidtil fundet i vareforsyningsloven, idet formålet med standardiseringen,

da den i 1941 blev påbudt, særlig var at begrænse forbruget af smørfedt. Selv om dette formål efterhånden er trådt mere i baggrunden, er standardiseringen alligevel hidtil bibeholdt — med en højere fedtprocent — for at bevare et ensartet produkt ikke mindst af hensyn til prisansættelsen. Herefter må det findes mere hensigtsmæssigt, at hjemmelen for standardiseringen indeholdes i loven om handel med mælk og fløde, og det foreslås derfor i nærværende paragraf at optage bestemmelser herom.

Det er forudsat, at standardiseringsbestemmelserne ikke skal komme til anvendelse, hvor der direkte fra stalddør eller fra et mejeri, der ikke driver handel fra vogn eller butik, afhentes mælk og fløde i køberens egen emballage til forbrug i egen husholdning.

Ad § 14.

Paragraffens 1. pkt. svarer til § 13 i bekendtgørelsen af 19. august 1940.

Ad § 15.

I paragraffen gives der bestemmelser om lovens ikrafttræden og om ophævelse af den nugældende lov. Endvidere bemyndiges ministeren for handel, industri og søfart til at fastsætte fornødne overgangsbestemmelser.